

STORTINGET

Representantforslag 44 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg og Alf Erik Bergstøl Andersen

Dokument 8:44 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg og Alf Erik Bergstøl Andersen om å ikke ha bedre ytelser for flyktninger i Norge enn i Danmark og Sverige

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge har i dag vesentlig større utgifter knyttet til innvandring og integrering per innbygger over statsbudsjettet enn Sverige og Danmark har. I Norge er kostnadene nesten 4 ganger høyere enn i Sverige, og nesten 10 ganger høyere enn i Danmark. Arbeids- og inkluderingsministeren har bedt norske kommuner forberede seg på å bosette 37 000 flyktninger i 2024. Dette er høyere estimerer enn for eksempel Sverige, som forventer å måtte ta imot 10 000 flyktninger i 2024. Noe av dette kan skyldes at Norge har bedre økonomiske ytelser for flyktninger enn nabolandene Sverige og Danmark. Det er derfor viktig at Norge tilpasser seg ytelsene slik at det samsvarer med nivåene i Sverige og Danmark, og at Norge ikke fremstår attraktivt grunnet velferdsytelsene til flyktninger.

Norge

En flykting som har fått oppholdstillatelse/bosatt seg i Norge og deltar på introduksjonsprogrammet, har rett på en introduksjonsstønad som tilsvarer 19 770 kroner per måned. Denne stønaden reduseres til 13 180 kroner per måned hvis personen er under 25 år og ikke bor sammen med foreldrene sine, og 6 590 kroner per

måned hvis personen er under 25 år og bor med én eller begge foreldre. Stønaden er skattepliktig, men gir ikke pensjonspoeng. Stønaden reduseres ikke på grunn av inntekter av egen eller andres virksomhet, eller som følge av formue. Stønaden reduseres heller ikke på grunn av mottatt barnebidrag. I den utstrekning lønnet arbeid inngår i programmet, reduseres stønaden tilsvarende den tid arbeidet tar. Stønaden reduseres krone for krone, hvis det er til gunst for deltakeren. Hvis deltakeren får andre offentlige ytelser som vedkommende opparbeidet seg rett til før oppstart av programmet (f.eks. dagpenger eller sykepenger), fører det til at introduksjonsstønaden reduseres tilsvarende. Flyktninger som ikke deltar i introduksjonsprogrammet, eller dersom introduksjonsstønaden ikke strekker til, kan søke om økonomisk stønad (sosialhjelp).

Danmark

I Danmark kan en flyktning på visse vilkår få selvforørgelses- og hjemreisestønad eller overgangsstønad. Denne stønaden gis ofte i forbindelse med introduksjonsprogrammet og tilsvarer:

- 10 147 kroner (valutakurs 17.11.2023) per måned for ikke-forsørger og personer over 30 år, og ikke-hjemmeboende under 30 år.
- 4 370 kroner (valutakurs 17.11.2023) per måned for unge hjemmeboende under 30 år.

I tillegg kan flyktninger som har bestått prøve i Dansk 2 eller en tilsvarende eller høyere prøve i dansk, få et tidsbegrenset tillegg på opptil 2 639 kroner (valutakurs 17.11.2023) i måneden i seks måneder. Stønaden og bonusen for bestått språkprøve kan ikke overstige det personen kunne fått hvis personen var berettiget til utdannelses-

hjelp eller sosialhjelp. En flyktning uten utdanning og som er under 30 år, kan også få en form for utdanningshjelp. Dette tilsvarer 4 506 kroner (valutakurs 17.11.2023) for hjemmeboende og 10 313 kroner (valutakurs 17.11.2023) for uteboende. I Danmark er det et aktivitetskrav for dem som mottar kontanthjelp eller utdanningshjelp. Villkårene er at søker ikke kan forsørge seg selv og har hatt lovlig opphold i Danmark i minst 9 av de siste 10 årene. I tillegg har det kommet på plass en avtale hvor det skal innføres en arbeidsplikt for alle personer som ikke oppfyller oppholdskravet og «beskæftigelseskravet» (arbeidskravet) i kontanthjelpssystemet.

Sverige

I Sverige får en flyktning som har fått oppholdstillatelse, en etableringsstøtte. Dette krever at det er laget en etableringsplan av arbeidsformidlingen og at flyktningen deltar i etableringsprogrammet. Ytelsene som en flyktning mottar i den første kartleggingsperioden av programmet tilsvarer 4 805 kroner (valutakurs 17.11.2023) per måned, og deretter 6 407 kroner (valutakurs 17.11.2023) per måned så lenge vedkommende deltar i programmet. Ytelsene betales ut for maksimalt fem dager i uken. De som har barn som er inntil 20 år, kan få etableringstillegg for barn de bor sammen med. Dette tilsvarer 832 kroner (valutakurs 17.11.2023) per måned for barn 0–10 år og 1 560 kroner (valutakurs 17.11.2023) for eldre barn, men gjelder maksimalt for tre barn (4 680 kroner). Det er også mulig å få dekket reise- og oppholdsutgifter for deltakelse i et program og ved f.eks. jobbintervjuer, dette tilsvarer maks 2 600 kroner (valutakurs 17.11.2023). Det er også mulig på visse vilkår, hvis man bor alene, å få boligtilskudd som tilsvarer maksimalt 4 056 kroner (valutakurs 17.11.2023) per måned.

Ukrainske flyktninger

Ukrainske flyktninger med midlertidig kollektiv beskyttelse i Norge har rett, men ikke plikt, til å delta i introduksjonsprogrammet. Samtidig viser tall fra Statistisk sentralbyrå at sysselsettingsgraden blant ukrainere i arbeidsfør alder per september 2023 er på 18,8 prosent i Norge.

Hvis man ser til Danmark har ukrainske flyktninger med midlertidig oppholdstillatelse samme rettigheter som personer med flyktningstatus. I tillegg har de ukrainske flyktningene rett til sysselsettingstilskudd og opplæring i dansk. Ukrainere som har søkt om midlertidig beskyttelse i Danmark, har siden 22. april 2022 fått adgang

til å arbeide før oppholdstillatelse er gitt. I tillegg gis ukrainske flyktninger tilbud om integrasjonsutdanning. Her inngås det en avtale direkte mellom en flyktning og en bedrift som kan vare i inntil to år. Flyktningen blir ansatt fra dag én og mottar lærlingelønn. 23 uker av tiden i integrasjonsutdanningen kan brukes til språkopplæring eller annen kvalifisering. Tall fra Integrationsbarometeret i Danmark viser at sysselsettingsgraden blant ukrainere i arbeidsfør alder per september 2023 er på 56,2 prosent i Danmark.

I Sverige har ikke flyktninger fra Ukraina rett til å delta i introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere eller andre programmer ved Arbetsförmedlingen. Personer med midlertidig beskyttelse er dessuten ikke inkludert i målgruppen for 100 timers samfunnsorienteringskurs for nyankomne innvandrere i Sverige. De har imidlertid tilgang til noen andre språkkurs etter hvert. Tilgangen på ytelse for personer med midlertidig beskyttelse er på samme nivå som for asylsøkere. Avhengig av hvilken kompetanse og hvilket behov den enkelte har, kan flyktningene fra Ukraina som er registrert hos Arbetsförmedlingen, gå ut i arbeid med økonomisk støtte. De ulike typene for arbeidsstøtte er oppstartjobber, yrkesrettet introduksjonsarbeid, introduksjonsjobber og lønnstilskudd.

Forslagsstillerne mener det er på tide å se på dagens ytelse for flyktninger i Norge slik at disse samsvarer med Sverige og Danmarks. Forslagsstillerne er også opptatt av at ukrainske flyktninger og øvrige skal komme seg raskest mulig ut i arbeid, og mener det er viktig å lære av danskene.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en større gjennomgang av ytelsene til flyktninger, slik at disse maksimalt er på nivå med Sverige og Danmark.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en større gjennomgang av introduksjonsprogrammet og sysselsetting knyttet til ukrainere i Norge, Sverige og Danmark, med sikte på å øke sysselsettingen i retning av dansk og svensk nivå, der målet er at man skal i arbeid raskest mulig og at opplæring i språk/samfunn tas på kveldstid/i helger.

23. november 2023

Erlend Wiborg

Alf Erik Bergstøl Andersen